

**МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ,
БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО – КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ**

НАКАЗ

м. Київ

01.08. 2011

№ 133

Зареєстровано в Міністерстві юстиції
України 10.10.2011 за № 1157/19895

**Про затвердження
Методики роздільного збирання
побутових відходів**

Відповідно до статті 351 Закону України «Про відходи» та з метою встановлення єдиної методики роздільного збирання побутових відходів

Н А К А З У Ю:

1. Затвердити Методику роздільного збирання побутових відходів, що додається.
2. Заступнику Міністра – керівнику апарату Семчуку Г.М. забезпечити подання цього наказу в установленому порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Міністр

А.М. Близнюк

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
регіонального розвитку,
будівництва та
житлово-комунального
господарства України
від 01.08.2011 р. № 133

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
10.10.2011 р. за № 1157/19895

Методика роздільного збирання побутових відходів

I. Загальні положення

1.1. У цій Методиці термін вживається у такому значенні:
роздільне збирання побутових відходів – збирання побутових відходів за окремими компонентами, включаючи сортування побутових відходів, з метою подальшого перероблення та утилізації.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про відходи», «Про житлово-комунальні послуги» та «Про благоустрій населених пунктів».

1.2. Ця Методика поширюється на суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, які здійснюють діяльність, пов'язану з вивезенням побутових відходів.

1.3. Положення цієї Методики використовуються при роздільному збиранні побутових відходів та його впровадженні.

1.4. Положення цієї Методики застосовуються під час розроблення схем санітарного очищення населених пунктів, місцевих програм поводження з побутовими відходами, виконання техніко-економічних обґрунтувань впровадження сучасних технологій поводження з побутовими відходами.

1.5. Роздільне збирання побутових відходів здійснюється з метою зменшення їх кількості, що захоронюється на полігонах побутових відходів, одержання вторинної сировини та вилучення небезпечних відходів, що є у складі побутових відходів, поліпшення екологічного стану довкілля.

1.6. Технологічні схеми роздільного збирання побутових відходів визначаються органами місцевого самоврядування з урахуванням річної норми надання послуг з вивезення побутових відходів, складових, що входять до побутових відходів, потреби у вторинних енергетичних та матеріальних ресурсах, органічних добривах, економічних факторів та інших вимог.

1.7. Великогабаритні та ремонтні побутові відходи збираються окремо в контейнерах місткістю 8 м³ і більше, які розташовуються на спеціальних майданчиках з твердим покриттям.

1.8. Небезпечні відходи у складі побутових відходів, які визначені постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 № 1120 «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів», збираються окремо від інших видів побутових відходів у контейнери червоного кольору, а також відокремлюються на етапі збирання чи сортування і передаються споживачами та виконавцями послуг з вивезення побутових відходів спеціалізованим підприємствам, що одержали ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами.

1.9. Рідкі побутові відходи зберігаються у вигрібних ямах та вивозяться не рідше ніж один раз на шість місяців.

1.10. Роздільне збирання твердих побутових відходів здійснюється за компонентами, що входять до складу твердих побутових відходів, які відображаються у відсотках від їх загальної маси або об'єму та визначаються шляхом проведення вимірів у населеному пункті протягом чотирьох сезонів року, відповідно до Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 29.09.2010 за № 871/18166.

Компоненти, що входять до складу твердих побутових відходів, визначають за такою класифікацією:

органічна складова побутових відходів, що легко загниває;

папір та картон;

полімери;

скло;

побутовий металобрухт;

текстиль;

дерево;

небезпечні відходи у складі побутових відходів;

кістки, шкіра, гума.

II. Впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів

2.1. Впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів (далі - ТПВ) проводиться за такими етапами:

визначення обсягів надання послуг з вивезення побутових відходів;

визначення компонентів, що входять до складу твердих побутових відходів, та проведення розрахунків середньодобового та середньорічного утворення відходів як вторинної сировини у складі ТПВ (далі – відходи як вторинна сировина);

визначення споживачів вторинної сировини та/або обґрунтування необхідності будівництва спеціальних установок з перероблення відходів як вторинної сировини;

визначення вимог споживачів вторинної сировини до якості відходів як вторинної сировини та вартості їх приймання на перероблення;

вибір технологічної схеми роздільного збирання ТПВ;

вибір типів і розрахунок кількості контейнерів для збирання відходів як вторинної сировини, придбання контейнерів;

вибір раціональної схеми розташування контейнерів та будівництво у разі необхідності контейнерних майданчиків;

визначення системи та режиму перевезення відходів як вторинної сировини;

вибір типів і кількості спеціально обладнаних транспортних засобів для перевезення відходів як вторинної сировини.

2.2. Впровадження роздільного збирання ТПВ має супроводжуватись проведенням постійної агітаційної роботи щодо безпечного в санітарно-епідемічному та екологічному відношеннях поводження з ТПВ та необхідності свідомої активної участі усіх верств населення у впровадженні роздільного збирання компонентів ТПВ.

2.3. Роздільне збирання ТПВ впроваджується поетапно, зокрема на першому етапі – шляхом проведення експериментів з роздільного збирання ТПВ в окремих районах населеного пункту з використанням різних технологічних схем з метою визначення найбільш ефективної та прийнятної для даного населеного пункту.

2.4. До відходів як вторинної сировини належать відходи, що можуть бути використані у промисловості як вторинна сировина або з яких можна безпосередньо виготовити продукти, що знайдуть своє застосування. До відходів як вторинної сировини можна віднести: папір, картон, скло, полімери, побутовий металобрухт, а також органічну складову побутових відходів.

2.5. Розрахунок кількості однієї складової побутових відходів як вторинної сировини в загальній масі побутових відходів проводять за формулою

$$M_i = d / 100 \times M_{заг}, \text{ кг}, \quad (1)$$

де: M_i - маса однієї складової побутових відходів як вторинної сировини у загальній масі побутових відходів;

d - вміст у відсотках однієї складової побутових відходів як вторинної сировини у загальній масі відходів, %;

$M_{заг}$ - загальна маса ТПВ, кг.

2.6. Якщо відходи як вторинну сировину збирають в одному контейнері, їх масу (а також масу решти складових побутових відходів, які збирають в інші контейнери) визначають за формулою

$$\sum_i M_i = \sum_i d_i / 100 \times M_{заг}, \text{ кг}. \quad (2)$$

За формулами (1) та (2) визначають також об'єм відходів як вторинної сировини у загальному об'ємі ТПВ, якщо відомі компоненти, що входять до складу побутових відходів, та їх кількість в об'ємних відсотках.

III. Технологічні схеми роздільного збирання ТПВ

3.1. Для роздільного збирання ТПВ використовують такі технологічні схеми:

- технологічна схема 1 - на два контейнери;
- технологічна схема 2 - на три контейнери;
- технологічна схема 3 - на чотири контейнери;
- технологічна схема 4 - на п'ять контейнерів.

3.2. При організації роздільного збирання ТПВ за технологічною схемою 1 встановлюють два контейнери. Перший контейнер - блакитного кольору з написом «Вторинна сировина» - призначений для збирання відходів як вторинної сировини, окрім органічної складової побутових відходів.

Другий контейнер - сірого кольору - призначений для збирання решти змішаних відходів, у тому числі органічної складової побутових відходів.

Технологічна схема 1 передбачає централізоване перевезення зібраних окремо в одному контейнері відходів як вторинної сировини на підприємства сортування або перероблення твердих побутових відходів.

3.3. Технологічну схему 2 використовують у разі, коли один з видів відходів як вторинної сировини не потребує додаткового оброблення і може бути окремо вивезений безпосередньо на об'єкти перероблення.

Інші відходи як вторинна сировина, які потребують додаткового оброблення та доведення до певних критеріїв якості, централізовано перевозять на підприємства сортування або перероблення твердих побутових відходів.

Технологічна схема 2 передбачає: роздільне збирання в одному контейнері одного певного виду відходу як вторинної сировини, у другому контейнері - інших відходів як вторинної сировини; у третьому контейнері - змішаних відходів.

За технологічною схемою 2 на контейнерному майданчику встановлюють:

один контейнер для збирання одного певного виду відходу як вторинної сировини, зокрема:

або жовтий контейнер з написом «Полімери» - для збирання полімерних відходів;

або зелений контейнер з написом «Скло» – для збирання скла;

або синій контейнер з написом «Папір» – для збирання паперу;

один контейнер блакитного кольору з написом «Вторинна сировина», призначений для збирання інших відходів як вторинної сировини;

один контейнер сірого кольору, призначений для збирання змішаних відходів.

3.4. Технологічну схему 3 використовують у разі, коли окремі два види відходів як вторинної сировини не потребують додаткового оброблення і можуть бути окремо вивезені безпосередньо на об'єкти перероблення.

Інші відходи як вторинна сировина, які потребують додаткового оброблення та доведення до певних критеріїв якості, централізовано перевозять на підприємства сортування або перероблення твердих побутових відходів.

Технологічна схема 3 передбачає: роздільне збирання в одному контейнері одного певного виду відходу як вторинної сировини, у другому контейнері - другого певного виду відходу як вторинної сировини; у третьому контейнері - інших відходів як вторинної сировини; у четвертому контейнері - змішаних відходів.

За технологічною схемою 3 на контейнерному майданчику встановлюють:

один контейнер для збирання одного певного виду відходу як вторинної сировини, зокрема:

або жовтий контейнер з написом «Полімери» - для збирання полімерних відходів;

або зелений контейнер з написом «Скло» – для збирання скла;

або синій контейнер з написом «Папір» – для збирання паперу;

один контейнер для збирання другого певного виду відходу як вторинної сировини, зокрема:

або зелений контейнер з написом «Скло» – для збирання скла;

або синій контейнер з написом «Папір» – для збирання паперу;

або жовтий контейнер з написом «Полімери» - для збирання полімерних відходів;

один контейнер блакитного кольору з написом «Вторинна сировина», призначений для збирання інших відходів як вторинної сировини;

один контейнер сірого кольору, призначений для збирання змішаних відходів.

3.5. За технологічною схемою 4 роздільне збирання ТПВ здійснюється в окремі контейнери, розміщені на контейнерному майданчику:

жовтий з написом «Полімери» – для збирання полімерних відходів;

зелений з написом «Скло» – для збирання скла;

синій з написом «Папір» – для збирання паперу;

коричневий з написом «Органічна складова» – для збирання органічної складової побутових відходів;

сірий з написом «Змішані відходи» – для збирання змішаних ТПВ.

3.6. За технологічними схемами 1, 2, 3 та 4 можна здійснювати роздільне збирання компонентів ТПВ на об'єктах загального користування.

IV. Ємності для роздільного збирання ТПВ

4.1. Для роздільного збирання ТПВ використовують наземні, напівпідземні та підземні контейнери.

4.2. Кількість контейнерів для збирання відходів як вторинної сировини та змішаних відходів визначають відповідно до обсягу надання послуг, визначеного на підставі відсоткового відношення компонентів, що входять до складу твердих побутових відходів, до загального об'єму ТПВ з урахуванням їх середньої щільності.

4.3. Для збирання відходів як вторинної сировини кількість контейнерів визначається за формулою

$$N_b = \frac{Q_{Д\max} t K_1 K_2}{CK_3}, \text{ шт.}, \quad (3)$$

де:

N_b - необхідна кількість контейнерів для збирання відходів як вторинної сировини, шт.;

$Q_{Д\max}$ - максимальне добове утворення відходів як вторинної сировини, м³/добу;

t - періодичність перевезення відходів як вторинної сировини, діб;
 K_1 - добовий коефіцієнт нерівномірності утворення відходів як вторинної сировини;
 K_2 - коефіцієнт, який враховує кількість контейнерів, що перебувають у ремонті та в резерві;
 C - місткість одного контейнера для збирання відходів як вторинної сировини, м³;
 K_3 - коефіцієнт заповнення контейнера.

Максимальне добове утворення ТПВ $Q_{Д\max}$ визначається за формулою

$$Q_{Д\max} = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{M_i}{\rho_i} m 365}{365 - T_{кр}} K_1, \text{ м}^3/\text{добу}, \quad (4)$$

де:

M_i - маса одного відходу як вторинної сировини у загальній масі ТПВ, кг;
 ρ_i - щільність відходу як вторинної сировини, кг/м³, визначається за довідковими даними або під час вимірювання кількості компонентів, що входять до складу ТПВ;
 m - чисельність населення;
 K_1 - добовий коефіцієнт нерівномірності утворення відходів як вторинної сировини;
 $T_{кр}$ - кількість неробочих днів на рік для спеціально обладнаних транспортних засобів.

При розрахунку використовують такі значення коефіцієнтів: $K_1=1,4$; $K_2=1,05$; $K_3=0,9$.

4.4. Для роздільного збирання ТПВ можуть бути використані контейнери різної місткості, починаючи зі 120 л та вище.

4.5. Необхідно приділяти постійну увагу збереженню належного зовнішнього вигляду та підтримувати належний санітарно-технічний стан контейнерних майданчиків та розміщених на них контейнерів.

V. Організація проведення агітаційної роботи щодо безпечного в санітарно-епідемічному та екологічному відношенні поводження з ТПВ

5.1. З метою ефективного роздільного збирання ТПВ необхідно одночасно розпочинати проведення агітаційної роботи щодо безпечного в санітарно-епідемічному та екологічному відношенні поводження з ТПВ та впровадження системи роздільного збирання ТПВ, у тому числі шляхом проведення експериментів в окремих районах населеного пункту.

5.2. Основними етапами агітаційної роботи щодо безпечного в санітарно-епідемічному та екологічному відношенні поводження з ТПВ та свідомої участі громадськості у роздільному збиранні ТПВ є:

- етап інформування;
- етап переконання;
- етап нагадування.

5.3. Метою етапу інформування є ознайомлення громадськості з впливом ТПВ на довкілля та перевагами роздільного збирання ТПВ.

Під час цього етапу розробляється стратегія агітаційної роботи, обираються пізнаване гасло (слоган), що використовується протягом усієї агітаційної роботи, та методи і засоби її проведення. Цей етап повинен охоплювати найбільшу аудиторію.

5.4. Етап переконання передбачає формування в аудиторії власної позитивної думки про необхідність свідомої участі в роздільному збиранні ТПВ.

На етапі переконання, крім звичайних засобів агітаційної роботи (реклами на телебаченні і радіо, публікацій у пресі, наочної агітації тощо), необхідно створити демонстраційні ділянки, на яких буде проводитися експеримент з роздільного збирання компонентів ТПВ. Слід вести постійне інформування громадян через засоби масової інформації про проведення експерименту і його позитивні сторони.

Етап переконання передбачає виявлення громадської думки щодо роздільного збирання ТПВ шляхом опитування на вулицях, за допомогою прямих ефірів у телевізійних програмах, а також під час інтерактивного голосування.

Етап переконання слід вести постійно до повного впровадження роздільного збирання ТПВ у населеному пункті.

5.5. Етап нагадування є найбільш віддаленим за часом етапом проведення агітаційної кампанії. Він застосовується вже при сталій системі роздільного збирання ТПВ і ставить своєю метою нагадування громадянам про необхідність його виконання.

5.6. Агітаційна робота включає:

- розробку та творче втілення агітаційних матеріалів, у тому числі:
 - розробку друкованої та аудіо-, відеопродукції, постерів, листівок, складання текстів;
 - розробку та складання методичних матеріалів з екологічного та гігієнічного виховання;
 - виготовлення та тиражування друкованої продукції: листівок, брошур, методичних матеріалів, літератури для дітей;
 - методичну роботу з підготовки спеціалістів з виховання громадськості;

розміщення агітаційних матеріалів на громадському транспорті, тарі та упаковці, зовнішній та транзитній рекламі;

агітацію та навчання у засобах масової інформації – на телебаченні, радіо та у пресі;

навчання та агітацію за місцем проживання;

роботу з громадськістю;

організацію і проведення масових заходів.

**Директор Департаменту
благоустрою, комунального
обслуговування та міського
електротранспорту Мінжитлокомунгоспу**

О.П. Ігнатенко